

Sygn. akt III AUa 900/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 marca 2024 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Wiesława Stachowiak

Protokolant: Beata Tonak

po rozpoznaniu w dniu 26 marca 2024 r. w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy **B. Ł.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.**

o emeryturę

na skutek apelacji Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 27 czerwca 2023 r. sygn. akt VII U 459/23

1. oddała apelację;
2. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. na rzecz odwołującej B. Ł. kwotę 240,00 zł (słownie: dwieście czterdzieści złotych) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzono, do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

	Wiesława Stachowiak	
--	---------------------	--

UZASADNIENIE

Decyzją z 5 stycznia 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. (znak (...)), po rozpatrzeniu wniosku ubezpieczonej **B. Ł.** z 16 grudnia 2021 roku, odmówił uchylenia decyzji o przyznaniu emerytury (...) z 6 lutego 2020 roku.

Od powyższej decyzji odwołanie złożyła ubezpieczona B. Ł., wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez uchylenie decyzji o przyznaniu emerytury.

Wyrokiem z dnia 27 czerwca 2023r. (sprostowanym postanowieniem z 28 czerwca 2023r.), w sprawie o sygn. akt VII U 459/23, Sąd Okręgowy w Poznaniu:

1. Zmienił zaskarżoną decyzję i w związku z tym ponownie ustalił prawo odwołującej do emerytury oraz zmienił decyzję z 6 lutego 2020 roku (znak (...)) w ten sposób, że przyznał odwołującej emeryturę od 1 stycznia 2020 r. tj.

od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek, obliczoną bez uwzględnienia składek z tytułu zatrudnienia w Izbie Celnej i ustalił wysokość świadczenia na 2293,35 zł.

2. Zasądził od pozwanego organu rentowego na rzecz odwołującej 360,00 zł jako zwrot kosztów zastępstwa procesowego.

Podstawą rozstrzygnięcia Sądu I instancji były następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Odwołująca B. Ł. urodziła się (...). W okresie od 9 lipca 1980 roku do 14 maja 1991 roku wymieniona była zatrudniona w podmiocie (...) S.A. Następnie w okresie od 15 maja 1991 roku do 27 lutego 2020 roku była zatrudniona w Izbie Administracji Skarbowej w P., Delegatura w P. kolejno stanowiskach starszego kontrolera celnego, młodszego eksperta Służby Celnej.

Wnioskiem z 30 stycznia 2020 roku B. Ł. zwróciła się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o emeryturę, w którym wskazała, że pozostaje nadal w stosunku pracy i jest zatrudniona w Izbie Administracji Skarbowej w P., Delegatura w P., a rozwiązanie stosunku służbowego nastąpi 27 lutego 2020 roku. Na stronie 4 przedmiotowego wniosku w miejscu przeznaczonym na oświadczenia wnioskodawcy B. Ł. wskazała, że wniosek o emeryturę mundurową złoży po ustaniu stosunku służbowego 28 lutego 2020 roku. Jednocześnie wskazała, że prosi o naliczenie emerytury z ZUS do 14 września 1999 roku.

Decyzją z 6 lutego 2020 roku, znak (...) na podstawie ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1270 ze zm.) Zakład Ubezpieczeń Społecznych po rozpoznaniu wniosku z 30 stycznia 2020 roku przyznał B. Ł. emeryturę od 1 stycznia 2020 roku, tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Do ustalenia wysokości świadczenia został uwzględniony okres z tytułu zatrudnienia w Izbie Celnej w P. oraz Izbie Administracji Skarbowej. Podstawę obliczenia emerytury stanowiła kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem składek i kapitału początkowego zaewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Organ rentowy przed wydaniem decyzji nie podjął żadnych działań dotyczących wyjaśnienia faktycznej treści żądania wniosku o przyznanie prawa do emerytury. W decyzji organ rentowy poinformował B. Ł., że z chwilą przyznania prawa do emerytury policyjnej, okres służby w Służbie Celnej nie podlega uwzględnieniu przy ustalaniu rekompensaty z mocy art. 5 ust. 2a ustawy emerytalnej. W związku z czym kapitał początkowy zostanie przeliczony i świadczenie ulegnie obniżeniu. Jednocześnie organ pouczył B. Ł., że spoczywa na niej obowiązek poinformowania ZUS o nabyciu prawa do emerytury policyjnej. Do ustalenia wysokości przyznanej emerytury uwzględniono opłacone składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe za okres służby od 15 września 1999 roku do 27 lutego 2020 roku.

Decyzją z 29 kwietnia 2020 roku Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji po rozpatrzeniu wniosku z 4 marca 2020 roku ustalił B. Ł. prawo do emerytury od 1 marca 2020 roku – tj. od miesiąca, w którym został zgłoszony wniosek. Pismem z 11 maja 2020 roku odwołująca poinformowała ZUS o otrzymanej decyzji.

Organy Zakładu (...) we współpracy z organami Zakładu E.-Rentowego MSWiA rozpoczęły postępowanie wyjaśniające w zakresie wydanych decyzji wobec B. Ł.. Pismem z 15 czerwca 2020 roku ZUS zwrócił się do Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA z wnioskiem o udostępnienie danych ze zbioru danych osobowych dot. B. Ł.. Organ pismem z 1 lipca 2020 roku udzielił żądanych danych osobowych. Pismem z 20 lipca 2020 roku ZUS zwrócił się do ZER z informacją, że B. Ł. prawomocną decyzją z 6 lutego 2020 roku przyznano emeryturę od 1 stycznia 2020 roku, a do ustalenia wysokości emerytury zostały uwzględnione opłacone składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe za okres służby od 15 września 1999 roku do 27 lutego 2020 roku. Pismem z 1 lipca 2020 roku ZER MSWiA udostępnił ZUS dane dot. B. Ł.. Pismem z 13 lipca 2020 roku ZER MSWiA poinformował ZUS, że odwołująca wystąpiła z wnioskiem o podjęcie wypłaty policyjnej emerytury, które nastąpi po otrzymaniu stosownego zaświadczenia z ZUS. Pismem z 12 sierpnia 2020 roku ZUS ponownie zwrócił się do ZER MSWiA o informację czy odwołująca wystąpiła z wnioskiem o podjęcie wypłaty emerytury policyjnej oraz od kiedy nastąpiłoby podjęcie jej wypłaty. W odpowiedzi z 20 sierpnia

2020 roku ZER MSWiA poinformował, że B. Ł. wystąpiła z wnioskiem o wypłatę policyjnej emerytury i aktualnie trwa postępowanie wyjaśniające odnośnie tego wniosku. Pismem z 21 września 2020 roku ZUS ponownie zwrócił się do wymienionego organu o udzielenie tych informacji.

W dniu 2 października 2020 roku ZER MSWiA wydał zaświadczenie, iż B. Ł. wystąpiła z wnioskiem o wypłatę policyjnej emerytury, ale wypłata tego świadczenia nie zostanie podjęta przez ZER MSWiA. Wnioskiem z 14 października 2020 roku ZUS zwrócił się do ZER o informację czy B. Ł. posiada prawo do emerytury policyjnej i od kiedy, a nadto czy wypłata emerytury jest podjęta, jeśli nie, to dlaczego.

ZUS poinformował B. Ł., że z uwagi na fakt, iż emerytura policyjna nie była wplacana wysokość świadczenia z ZUS nie uległo dotąd zmianie. Pismem z 6 listopada 2020 roku ZER zaświadczył, że B. Ł. nie posiada ustalonego prawa do emerytury policyjnej i jej wypłata nie została podjęta z uwagi na brak uprawnień wyżej wymienionej do policyjnej emerytury zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej.

Decyzją z 28 września 2020 roku Zakład Emerytalno-Rentowy MSWiA uchylił decyzję o ustaleniu prawa do emerytury i jej wysokości z 29 kwietnia 2020 roku i odmówił B. Ł. prawa do emerytury, wskazując, że z uwagi na przysługujące już prawo do emerytury z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych prawo do emerytury policyjnej nie przysługuje.

B. Ł. złożyła odwołanie od wydanej decyzji ZER. Sprawę rozpatruje Sąd Okręgowy w Warszawie XXI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych pod sygnaturą XXI U 88/21.

Z uwagi na decyzję ZER organ rentowy uznał decyzję z 6 lutego 2020 roku za prawomocną, a jej wysokość za prawidłową.

Wnioskiem z 13 sierpnia 2021 roku odwołująca zwróciła się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o ponowne ustalenie świadczenia w ten sposób, aby okres obejmujący świadczenie emerytalne obejmował wyłącznie okres do 14 września 1999 roku. Decyzją z 5 stycznia 2022 roku ZUS odmówił uchylecia decyzji o przyznaniu emerytury z 6 lutego 2020 roku (zaskarżona decyzja).

Organ rentowy dokonał hipotetycznego wyliczenia wysokości emerytury odwołującej bez składek uwzględnionych z tytułu zatrudnienia w Izbie Celnej w P. i tak: wysokość zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 577140,14 zł, kwota składek zewidencjonowanych i zwaloryzowanych 13857,05 zł, a wyliczona kwota emerytury 2293,35 zł.

W oparciu o wyżej ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy wskazał, że odwołanie B. Ł. zasługuje na uwzględnienie.

Sąd I instancji wskazał, że w dniu 1 stycznia 2018 r. uchylono pkt 18a z art. 6 ust. 1 ustawy z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, który wskazywał na to, że funkcjonariusze (...)Skarbowej podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Było to skutkiem art. 7 pkt 2 ustawy z 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2017, poz. 1321). Następstwem tej zmiany było objęcie funkcjonariuszy Służby Celnej zaopatrzeniowym systemem emerytalnym właściwym dla pozostałych służb mundurowych.

Sąd Okręgowy przytoczył treść art. 40 ust. 8a ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych który stanowi, że na podstawie zawiadomienia przez właściwy organ emerytalny o ustaleniu prawa ubezpieczonego do emerytury na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin lub przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, (...) Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, (...)Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin Zakład usuwa z ewidencji informacje o należnych i zwaloryzowanych składkach na ubezpieczenie emerytalne za okresy służby uwzględnione w wymiarze emerytury wojskowej lub policyjnej. Działanie

to jest jednak dopiero skutkiem nabycia przez ubezpieczonego emerytury „mundurowej”. Organ rentowy nie może przeprowadzić takiej operacji związanej z ewidencją składek wcześniej. Zgodnie z art. 5 ust. 2a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2021.291 ze zm.) okresów, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 i 6 (czynnej służby wojskowej w Wojsku Polskim lub okresy jej równorzędne albo okresy zastępczych form tej służby; pełnionej w Polsce służby m.in. w Służbie Celnej), nie uwzględnia się przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz obliczaniu ich wysokości, jeżeli z ich tytułu ustalono prawo do świadczeń pieniężnych określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 2 ust. 2. (m.in. funkcjonariuszom Służby Celnej, (...) Skarbowej, jeżeli nie spełniają oni warunków do nabycia prawa lub utracili prawo do świadczeń określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób, oraz członkom rodzin pozostałym po tych osobach).

Art. 12 ust. 1 ustawy 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, (...) Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, (...) Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U.2020.723 ze zm.) stanowi, że emerytura policyjna przysługuje funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby, który w dniu zwolnienia posiada 15 lat służby w Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Straży Granicznej, (...) Marszałkowskiej, Służbie Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służbie Celnej, Służbie C.-Skarbowej lub w Służbie Więziennej, z wyjątkiem funkcjonariusza, który ma ustalone prawo do emerytury określonej w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obliczonej z uwzględnieniem okresów służby i okresów z nią równorzędnych.

Z tego przepisu można wywieść zasadę, zgodnie z którą osoby będące w takiej sytuacji jak odwołująca B. Ł., aby nabyć prawo do emerytury mundurowej oraz z powszechnego systemu emerytalnego, w pierwszej kolejności powinny złożyć wniosek o emeryturę mundurową. Na skutek jej przyznania powinno dojść do operacji technicznej opisanej w art. 40 ust. 8a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i dopiero potem powinien zostać złożony wniosek o przyznanie prawa do emerytury z powszechnego systemu emerytalnego. Zasada ta jednak nie jest jasno wyartykułowana w żadnym przepisie i przeciętny ubezpieczony może nie mieć świadomości jej istnienia. Zresztą takie skonstruowanie przepisów prawdopodobnie jest skutkiem tego, że zazwyczaj droga zawodowa zaczyna się w służbach mundurowych, gdzie można nabyć prawo do emerytury w niższym wieku niż wynikający z powszechnego systemu ubezpieczeniowego. Dopiero później część tych osób trafia na „cywilny” rynek pracy i składa po jakimś czasie wniosek o emeryturę z powszechnego systemu emerytalnego. Jednak taki schemat jest zachwiany w przypadku takich osób jak odwołująca, czyli osób które dopiero od 1 stycznia 2018 roku nabyły prawo do emerytury mundurowej. Sytuacja odwołującej pokazuje jak system nie przystaje do wszystkich sytuacji faktycznych.

Przepis art. 116 ust. 2 z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wskazuje z kolei, że wniosek o emeryturę lub rentę może być wycofany, jednakże nie później niż do dnia uprawomocnienia się decyzji. W razie wycofania wniosku postępowanie w sprawie świadczeń podlega umorzeniu. Art. 114. ust. 1 pkt 6 te same ustawy wskazuje, że w sprawie zakończonej prawomocną decyzją organ rentowy, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, uchyla lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość m.in. jeżeli przyznanie świadczeń lub nieprawidłowe obliczenie ich wysokości nastąpiło na skutek błędu organu rentowego.

Błąd organu rentowego, w rozumieniu art. 114 ust. 1 pkt 6 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, może być następstwem jego działania i jest rozumiany w judykaturze szeroko. Sąd Okręgowy uznał, że w rozpoznawanej sprawie właśnie do błędu organu rentowego w doszło. Obliczenie (na wniosek złożony 30 stycznia 2020 roku) przez organ rentowy wysokości należnej emerytury nastąpiło z uwzględnieniem okresu służby od 15 września 1999 roku do 27 lutego 2020 roku. Sąd oczywiście ma świadomość, że organ rentowy co do zasady nie mógł pominąć składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonej z tego okresu (art. 40 ust. 8a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Jednak odwołująca we wniosku o emeryturę skierowanym do ZUS wskazała, że będzie składać wniosek o emeryturę mundurową po ustaniu stosunku służbowego w Izbie Administracji Skarbowej w P., Delegatura w P. 28 lutego 2020 roku. Jednocześnie w tym wniosku zwróciła się o naliczenie emerytury do 14 września 1999 roku. Następnie otrzymała decyzję organu ZUS z 6 lutego 2020 roku o przyznaniu emerytury od 1 stycznia 2020

roku, w której uwzględnił okres służby od 15 września 1999 roku do 31 grudnia 2017 roku (za okres od 1 stycznia 2018 roku do 27 lutego 2020 roku składki nie były opłacane). Zatem organ rentowy przyznał emeryturę w wysokości o jaką odwołująca nie wnioskowała. Organ rentowy winien oddalić złożony wniosek, bądź wezwać odwołującą do złożenia wyjaśnień w zakresie wniosku. Nie można bowiem wykluczyć, że odwołująca po wyjaśnieniu przez pozwanego organ jej sytuacji prawnej, korzystając z uprawnienia wynikającego z art. 116 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, cofnęłaby swój pierwotny wniosek. Aby jednak móc podjąć w tym zakresie świadomą decyzję, musiałaby znać wszystkie konsekwencje złożonego wniosku. A skoro pozwany organ postanowił rozpoznać wniosek odwołującej bez żadnych wyjaśnień, to powinien mieć na uwadze, że stan prawny na dzień wydania decyzji z 6 lutego 2020 r. i ten wniosek oddalić. Nie można bowiem było ustalić wysokości emerytury odwołującej, bez uwzględnienia składek z okresu służby. Przecież treść wniosku odwołującej była jasna. Błąd organu rentowego polegał zatem zarówno na zaniechaniu odwołującej informacji i wskazówek, jak i na ustaleniu wysokości emerytury z uwzględnieniem okresu, którego odwołująca nie chciała.

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że w przedmiotowej sprawie tym bardziej niezrozumiałe jest stanowisko organu rentowego, ponieważ odwołująca wskazała na okoliczność składania wniosku o emeryturę mundurową po ustaniu stosunku służbowego i jednocześnie podała, że prosi o naliczenie emerytury z ZUS do 14 września 1999 roku. Z ustalonego stanu faktycznego w sposób jednoznaczny wynika, iż błędem naznaczone było działanie pracownika organu rentowego przyjmującego wniosek z 30 stycznia 2020 roku, jak i pracownika, który ten wniosek rozpoznawał.

Wobec tak otrzymanej decyzji z wymienionym powyżej pouczeniem B. Ł. miało prawo nie zauważyć jej wadliwości. Pozostawała w błędzie, iż po otrzymaniu tzw. emerytury policyjnej dotychczas przyznana jej emerytura z FUS zostanie ponownie przeliczona. Z tego też powodu odwołująca nie zaskarżyła otrzymanej decyzji w związku z czym – mimo błędu organu – decyzja ta stała się prawomocna. Co jeszcze bardziej skomplikowało jej sytuację prawną. Pamiętać jednak należy, że to wszystko było skutkiem błędnych działań organu rentowego. 4 marca 2020 roku odwołująca konsekwentnie złożyła wniosek o przyznanie emerytury mundurowej. 29 kwietnia 2020 roku ZER MSWiA wystawił decyzję o ustaleniu prawa do emerytury i jej wysokości, po czym w wyniku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego 28 września 2020 roku wydał decyzję o uchyleniu decyzji o przyznaniu emerytury mundurowej i odmowy przyznania tego świadczenia w ogóle, z uwagi na fakt przyznania emerytury z ZUS obejmującej także lata służby. We wniosku o ponowne ustalenie świadczenia z 13 sierpnia 2021 roku odwołująca domagała się uchylenia decyzji o przyznaniu świadczenia emerytalnego z 6 lutego 2020 roku i wniosła o ponowne ustalenie w ten sposób, aby okres obejmujący emeryturę obejmował wyłącznie okres od 9 lipca 1980 roku do 14 września 1999 roku.

W rozpoznawanej sprawie zaskarżona decyzja narusza prawo, ponieważ jej konsekwencją była odmowa przyznania prawa do przeliczenia emerytury. A to skutkowało brakiem prawa do emerytury „mundurowej”, a co do zasady odwołująca ma przecież prawo do obu tych świadczeń. Co do zasady spełniły się zatem do wznowienia postępowania w rozumieniu art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Pozwany organ rentowy w zaskarżonej decyzji błędnie uznał, że nie istnieją przesłanki do ponownego ustalenia wysokości świadczenia odwołującej.

B. Ł. sformułowała zarzut naruszenia art. 114 ust. 1 pkt 6 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W odwołaniu wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji i tym samym uchylenie zaskarżonej decyzji, konsekwencją czego ma być przyznanie emerytury z ZUS obejmującej okres do 14 września 1999 roku.

Uregulowana w art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach instytucja „wznowienia postępowania” w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych oznacza nadzwyczajną kontynuację postępowania w tej samej sprawie, w której organ rentowy ma możliwość zniwelowania własnego uchybienia powstałego przy ustalaniu prawa do świadczenia, natomiast zainteresowany uprawniony jest do ubiegania się o świadczenie, którego mu nie przyznano, jeżeli wcześniej nie powołał się na okoliczności lub nie przedstawił dowodów uzasadniających powstanie takich uprawnień.

Ze względu na skomplikowane zasady obliczania wysokości świadczeń emerytalnych w sytuacji „zbiegu” możliwych wysokości świadczeń emerytalnych Sąd Okręgowy uznał, że odwołująca, która spełnia warunki do przyznania

emerytury mundurowej na podstawie przepisów art. 5, 12, 13, 15d w zw. z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 roku o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, (...) Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, (...) Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2020, poz. 723 t.j.) nie może być definitywnie pozbawiona prawa do otrzymania świadczenia w wyższej wysokości, jakiej daje jej otrzymanie emerytury mundurowej, tylko dlatego, że w pierwszej kolejności złożyła wniosek o przyznanie emerytury z ZUS, a organ uwzględnił okres służby odwołującej w Służbie Celnej i C.-Skarbowej w stażu emerytalnym, w oparciu o który przyznał jej prawo do emerytury powszechnej, podczas gdy prawidłowo uwzględniając treść wniosku B. Ł. z dnia 30 stycznia 2020 roku organ rentowy winien ten wniosek oddalić bądź wezwać odwołującą, celem złożenia wyjaśnień.

Analizując wydaną decyzję Sąd Okręgowy zgodził się z zarzutem podniesionym przez odwołującą, że decyzja z 6 lutego 2020 r. była obarczona błędem. Odwołującej nie wyjaśniono skomplikowanych zasad ustalania podstawy wymiaru i sposobów obliczania wysokości należnych świadczeń emerytalnych. Ponadto organ rentowy naruszył jedną z fundamentalnych zasad systemu ubezpieczeń społecznych, tj. działania na korzyść osób ubezpieczonych, która dotyczy jednakowo wszystkich. Jej nieprzestrzeganie może godzić w podstawowe prawa obywateli unormowane w ustawie zasadniczej i powodować nieufność do organów administracji publicznej.

Mając na uwadze powyższe rozważania prawne i faktyczne Sąd Okręgowy uznał, że zaszła okoliczność wskazana w art. 114 ust. 1 pkt 6 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i w oparciu o przepis art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zgodnie z punktem 1 sentencji wyroku ponownie ustalił prawo odwołującej do emerytury i zmienił decyzję z 6 lutego 2020 roku (znak (...)) oraz przyznał odwołującej emeryturę od 1 stycznia 2020 roku – tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek, obliczoną bez uwzględnienia składek z tytułu zatrudnienia w Izbie Administracji Skarbowej i ustalił wysokość świadczenia na 2293,35 zł.

Sąd Okręgowy ustalając wysokość wyżej wymienionego świadczenia oparł się na wyliczeniu dokonany przez organ rentowy. ZUS w piśmie z 14 listopada 2022 roku wskazał, że wysokość emerytury przysługującej odwołującej bez składek uwzględnionych z tytułu zatrudnienia w Izbie Celnej w P. wynosi 2293,35 zł. Sąd I instancji wydając rozstrzygnięcie nie miał wątpliwości co do konieczności zastosowania art. 114 ust. 1 pkt 6 ustawy i emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Pojawiło się jednak pytanie czy na skutek wznowienia postępowania decyzją z 6 lutego 2020 roku należy uchylić czy też ponownie ustalić wysokość emerytury odwołującej. Sąd Okręgowy uznał, że trzeba wysokość tego świadczenia ponownie ustalić ponieważ art. 114 ust. 1 ustawy mówi, że w ostatecznym skutkiem postępowania wznowieniowego ma być ponownie ustalać prawo do świadczeń lub ich wysokość. Ponadto tylko takie rozstrzygnięcie najszybciej otworzy ubezpieczonej B. Ł. do kontynuowania postępowania przed Sądem Okręgowym w Warszawie XXI Wydziałem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Wykonanie przez pozwany organ rentowy pozwoli na przyznanie jej prawa do emerytury na podstawie art. 12 ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...). Nie będzie bowiem istniała negatywna przesłanka wynikająca z tego przepisu.

O kosztach Sąd Okręgowy orzekł w punkcie 2 wyroku w oparciu o przepis art. 98 k.p.c. i § 9 ust. 2 w zw. z § 15 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie uznając, iż nakład pracy pełnomocnika procesowego uzasadnia zastosowanie stawki podwyższonej do wysokości dwukrotnej stawki minimalnej.

Apelację od powyższego wyroku, w całości, wywiódł organ rentowy, zarzucając:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego tj.:

1) art. 114 ust 1 pkt 6 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez jego zastosowanie i uznanie, iż przy wydawaniu decyzji z dnia 6 lutego 2020 roku organ rentowy dopuścił się błędów, pomimo iż ww. decyzja została wydana zgodnie z przepisami prawa;

2) art. 40 ust. 8a ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego zastosowanie, pomimo iż odwołująca nie miała i nie ma ustalonego prawa do emerytury na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin lub przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, (...) Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, (...) Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin Zakład, co doprowadziło do błędnego zastosowania art. 24, art. 25 i art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;

3) art. 24, art. 25 i art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z treścią art. 40 ust. 8a ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez ich błędne zastosowanie i przyznanie odwołującej emerytury obliczonej bez uwzględnienia składek z tytułu zatrudniania w Izbie Celnej (sprostowanie z dnia 28 czerwca 2023 roku), a przez co ustalenie wysokości świadczenia na kwotę 2293,35 zł, pomimo iż zgodnie z ww. przepisami podstawę obliczenia emerytury powinna stanowić kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury.

2. naruszenie przepisów prawa procesowego oraz błędy w ustaleniach faktycznych niezgodne z rzeczywistym stanem rzeczy, które miały istotny wpływ na wynik sprawy, tj. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., polegające na przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów i uczynienie jej dowolną, wadliwą i błędną oraz nierozważenie w sposób wszechstronny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, co doprowadziło do błędnego przyjęcia, że organ rentowy przy wydawaniu decyzji z dnia 6 lutego 2020r. dopuścił się błędów skutkujących ziszczeniem się przesłanek, o których mowa w art. 114 ust. 1 pkt 6 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych; nadto, że z treści decyzji z dnia 6 lutego 2020r. nie wynika jakie okresy zostały przyjęte do jej wyliczenia, a także, że zaskarżona decyzja narusza prawo oraz błędne przyjęcie, że organ rentowy naruszył jedną z fundamentalnych zasad systemu ubezpieczeń społecznych, tj. działania na korzyść osób ubezpieczonych.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwany wnosil o:

1. zmianę wyroku poprzez oddalenie odwołania i zasądzenie od odwołującej na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się przedmiotowego orzeczenia do dnia zapłaty,
2. zasądzenie od odwołującej na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi od dnia uprawomocnienia się przedmiotowego orzeczenia do dnia zapłaty.

W odpowiedzi na apelację odwołująca wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Apelacyjny podziela zarówno ustalenia faktyczne, jak i wywody prawne Sądu I instancji i przyjmuje je za własne, uznając zarzuty apelacji za nieuzasadnione. Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy rozważył wszystkie okoliczności sprawy i dowody ujawnione w toku postępowania, dokonując następnie na ich podstawie właściwych ustaleń faktycznych, nie wykraczając poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów, wynikające z art. 233 § 1 k.p.c. Ocena materiału dowodowego dokonana przez Sąd I instancji nie wykazuje błędów logicznych i nie wykracza

poza ramy swobodnej oceny dowodów. Sąd Apelacyjny podziela ustalenia i rozważania prawne Sądu Okręgowego i przyjmuje je jako własne.

Wskazując na naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. skarżący zasadniczo podnosił pominięcie przez Sąd Okręgowy istotnych - jego zdaniem - dla wyniku sprawy faktów, które przeciwstawił własnej koncepcji. Zarzut błędnych ustaleń faktycznych nie może jednak polegać jedynie na zaprezentowaniu przez skarżącego stanu faktycznego, ustalonego przez niego na podstawie własnej oceny dowodów, choćby ocena ta również była logiczna i zgodna z doświadczeniem życiowym. W tym stanie rzeczy polemika z wyrażonym w ten sposób stanowiskiem, niepoparta przytoczeniem właściwej, dla możliwości jego zwalczenia, podstawy apelacyjnej nie mogła odnieść skutku.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było ustalenie czy Zakład Ubezpieczeń Społecznych rozpatrując wniosek B. Ł. z 16 grudnia 2021 roku zasadnie odmówił uchylenia decyzji o przyznaniu emerytury (...) z 6 lutego 2020 roku.

Przy czym mając na uwadze treść zarzutów zawartych w apelacji spór ograniczał się do kwestii wykładni prawa i zastosowania w niniejszej sprawie art. 114 ust. 1 pkt 6 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz oceny czy pozwany organ rentowy w zaskarżonej decyzji trafnie uznał, że nie istnieją przesłanki do ponownego ustalenia wysokości świadczenia odwoławczej. Apelujący argumentował przy tym, że wbrew ustaleniom Sądu I instancji organ rentowy nie dopuścił się błędu przy wydawaniu decyzji z 6 lutego 2020r., nadto nie można uznać, że zaskarżona decyzja narusza prawo, jak też Sąd Okręgowy błędnie przyjął, że pozwany naruszył zasadę działania na korzyść ubezpieczonych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wbrew zarzutom pozwanego, w niniejszej sprawie istnieją podstawy do ponownego ustalenia prawa ubezpieczonej w oparciu o art. 114 ust. 1 pkt 6 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Przypomnieć należy, że zgodnie z art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w sprawie zakończonej prawomocną decyzją organ rentowy, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, uchyła lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość, jeżeli:

- 1) po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość;
- 2) decyzja została wydana w wyniku przestępstwa;
- 3) dowody, na podstawie których ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, okazały się fałszywe;
- 4) decyzja została wydana na skutek świadomego wprowadzenia w błąd organu rentowego przez osobę pobierającą świadczenie;
- 5) decyzja została wydana w oparciu o inną decyzję lub orzeczenie sądu, które zostało następnie uchylone, zmienione albo stwierdzono jego nieważność;
- 6) przyznanie świadczeń lub nieprawidłowe obliczenie ich wysokości nastąpiło na skutek błędu organu rentowego.

Błąd organu rentowego o którym mowa w art. 114 ust. 1 pkt 6 ustawy emerytalnej jest szeroko rozumiany w literaturze przedmiotu (np. R. B.: W. prawomocnych decyzji rentowych, W. K. 2007). Również judykatura dostarcza obszernych argumentów, by dekodować prawidłowo sytuacje, w których mamy do czynienia z błędem organu rentowego. Błąd organu rentowego rozumiany jest szeroko, zgodnie z tzw. obiektywną błędnością decyzji (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 1995 r., II UZP 28/94, OSNAPiUS 1995 nr 19, poz. 242) i obejmuje sytuacje, w których organ rentowy miał podstawy do przyznania świadczenia lub ustalenia go w określonej wysokości, lecz z przyczyn leżących po jego stronie tego nie uczynił. Za takie przyczyny uznaje się wszelkie zaniedbania organu rentowego, każdą obiektywną wadliwość decyzji, niezależnie od tego czy jest ona skutkiem zaniedbania,

pomyłki, celowego działania organu rentowego, czy też rezultatem niewłaściwych działań pracodawców albo wadliwej techniki legislacyjnej i w konsekwencji niejednoznaczności stanowionych przepisów. Przyjmuje się, że przedmiotowe pojęcie obejmuje również niedopełnienie obowiązku działania z urzędu na korzyść osób uprawnionych do świadczeń emerytalno-rentowych (por. uzasadnienie uchwał z dnia 28 czerwca 2005 r., III UZP 1/05, OSNP 2005 nr 24, poz. 395 i z dnia 15 lutego 2006 r., II UZP 16/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 244; wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 19 lutego 2002 r., II UKN 116/01, OSNP 2003 nr 214, poz. 599; z dnia 17 marca 2011 r., I UK 332/10, LEX nr 811827; z dnia 5 listopada 2012 r., II UK 83/12, LEX nr 1619684; z dnia 4 grudnia 2012 r., II UK 130/12, OSNP 2013 nr 21-22, poz. 258).

Decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy ma zatem interpretacja pojęcia „błędu” organu rentowego użytego w wyżej powołanym przepisie.

Dodatkowo należy wskazać, że zgodnie z art. 124 ustawy emerytalnej, w sprawach o świadczenie określone w ustawie stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, chyba że niniejsza ustawa stanowi inaczej. A przy tym zgodnie z art. 9 k.p.a. organy administracji publicznej są obowiązane do należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego. Organy czuwają nad tym, aby strony i inne osoby uczestniczące w postępowaniu nie poniosły szkody z powodu niezajomości prawa, i w tym celu udzielają im niezbędnych wyjaśnień i wskazówek.

Wymaga przy tym podkreślenia, że zgodnie z przywołanym art. 114 ust. 1 pkt 6 w sprawie zakończonej prawomocną decyzją organ rentowy, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, uchyla lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość, jeżeli: przyznanie świadczeń lub nieprawidłowe obliczenie ich wysokości nastąpiło na skutek błędu organu rentowego. Przy tym wymaga zauważenia, że wskazany przepis pozwala na ponowne ustalenie wysokości świadczenia przy wykorzystaniu przesłanek, które są znacząco mniej rygorystyczne niż określone w art. 145 k.p.a., zatem wykorzystanie tego instrumentu prawnego w pełni zrealizuje zasadę z art. 9 k.p.a.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, w stanie faktycznym niniejszej sprawy Sąd Okręgowy trafnie uznał, że do błędu organu rentowego doszło. Istotne jest podkreślenie, że odwołująca we wniosku o emeryturę z 30 stycznia 2020 roku wskazała, że pozostaje nadal w stosunku pracy i jest zatrudniona w Izbie Administracji Skarbowej w P., Delegatura w P., a rozwiązanie stosunku służbowego nastąpi 27 lutego 2020 roku. Jednocześnie odwołująca we wniosku o emeryturę wskazała, że będzie składać wniosek o emeryturę mundurową po ustaniu stosunku służbowego. Jednocześnie w tym wniosku zwróciła się o naliczenie emerytury do 14 września 1999 roku. Tymczasem w odpowiedzi na wniosek obliczenie przez organ rentowy wysokości należnej emerytury nastąpiło z uwzględnieniem okresu służby od 15 września 1999 roku do 27 lutego 2020 roku. Zatem organ rentowy przyznał emeryturę w wysokości, o jaką odwołująca nie wnioskowała. Jak trafnie wskazał tutaj Sąd I instancji - organ rentowy winien co najmniej wezwać odwołującą do złożenia wyjaśnień w zakresie wniosku. Nie można bowiem wykluczyć, że odwołująca po wyjaśnieniu przez pozwany organ jej sytuacji prawnej cofnęłaby swój pierwotny wniosek. Jak podkreśla się w doktrynie - obecny system emerytalny nadal stanowi jedną z najbardziej skomplikowanych sfer polskiego systemu prawa, w związku z czym zrozumiałe są problemy osób ubezpieczonych z wyborem najkorzystniejszego dla nich świadczenia w danej sytuacji prawnej.

Sąd Apelacyjny podzielił zatem ustalenie Sądu I instancji, że organ rentowy dopuścił się błędu, który zasadniczo polegał na niepouczeniu wnioskodawczyni co do jej uprawnień jak i konsekwencji rozpoznania wniosku, zwłaszcza w kontekście relacji emerytury mundurowej i emerytury z ZUS, jak też na ustaleniu wysokości emerytury z uwzględnieniem okresu, o który odwołująca nie wnioskowała. Odwołująca jednoznacznie wskazała we wniosku o emeryturę, że będzie składać wniosek o emeryturę mundurową po ustaniu stosunku służbowego. B. Ł. pozostawała nadto w błędnym przekonaniu, że po otrzymaniu emerytury mundurowej, przyznana jej emerytura z FUS zostanie ponownie przeliczona. Z tego też powodu odwołująca nie zaskarżyła decyzji z 6 lutego 2020 r., w związku z czym decyzja ta stała się prawomocna. W dniu 4 marca 2020 roku odwołująca złożyła wniosek o przyznanie emerytury mundurowej, zaś decyzją z 29 kwietnia 2020 roku Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji ustalił B. Ł. prawo do emerytury od 1 marca 2020 r. Jednakże decyzją z 28 września 2020 roku Zakład

Emerytalno-Rentowy MSWiA uchylił powyższą decyzję i odmówił B. Ł. prawa do emerytury, wskazując, że z uwagi na przysługujące już prawo do emerytury z ZUS, prawo do emerytury policyjnej nie przysługuje. B. Ł. złożyła następnie odwołanie od tej decyzji do Sądu Okręgowego w Warszawie.

We wniosku o ponowne ustalenie świadczenia z 13 sierpnia 2021 roku odwołująca domagała się uchylenia decyzji o przyznaniu świadczenia emerytalnego z 6 lutego 2020 roku i wniosła o ponowne ustalenie w ten sposób, aby okres obejmujący emeryturę obejmował wyłącznie okres od 9 lipca 1980 roku do 14 września 1999 roku. Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia Sądu I instancji, że wnioskodawczyni, która spełnia warunki do przyznania emerytury mundurowej, nie może być pozbawiona prawa do otrzymania świadczenia w wyższej wysokości, jakiej daje jej otrzymanie emerytury mundurowej, tylko dlatego, że w pierwszej kolejności złożyła wniosek o przyznanie emerytury z ZUS, a organ uwzględnił okres służby odwołującej w stażu emerytalnym. Jak już bowiem wyżej wskazywano – organ rentowy uwzględniając treść wniosku winien ten wniosek oddalić albo zwrócić się do odwołującej o złożenie wyjaśnień.

Tym samym, wbrew zarzutom apelującego należało zgodzić się z ustaleniem Sądu Okręgowego, że decyzja z 6 lutego 2020 r., była obarczona błędem, a w konsekwencji zaistniały przesłanki z art. 114 ust. 1 pkt 6 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy trafnie ponownie ustalił prawo odwołującej do emerytury oraz zmienił decyzje z 6 lutego 2020r. w ten sposób, że przyznał odwołującej emeryturę od 1 stycznia 2020 r. obliczoną bez uwzględnienia składek z tytułu zatrudnienia w Izbie Celnej. Wywiedziona apelacja stanowi zatem jedynie niezasadną polemikę z prawidłowymi ustaleniami i rozważaniami Sądu Okręgowego.

Wobec powyższego, Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. apelację oddalił.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., zgodnie z ogólną zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania, zasądzając od pozwanego na rzecz odwołującej (jako strony wygrywającej) kwotę 240,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzono, do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego ustalono na podstawie § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Wiesława Stachowiak